

J. 301
1

H U O N E J 301

Inventointi

6.6.-12.6.1962

Pekka Kärki

Piir. sign. : 23.5/15
23.6/1
23.8/

J 301

J 301 - Kijlin tornin kolmas kerros.

Huoneeseen on pääsy huoneesta I 104 holvatus oviaukon kautta sekä huoneista J 201 ja J 401 puurappusia pitkin.

Inventoinnissa on käytetty pohjoissuuntana I 104:ään rajoittuvan seinän suuntaan (piir. 1); länsiseinä on selvästi rajoitavissa kun taas pohjois-, itä- ja eteläseinien ylimalkaiset rajat ovat tykkikomeroitten välisten seinäpintojen keskikohdassa.

Huoneessa on nykyisellään vajojen päällä lepävä lankkulattia, joka on tasolla +8940. Pohjoisseinustalla on alemmasta kerroksessa nousevien portaiden aukko ja länsi- ja pohjoisseinustalla on J 401:een nousevat portaat.

Huoneen korkeus lattiasta J 401:en lattian alareunaan on 571 cm. Seinäpinnat on suurimmaksi osaksi saumattu 1920-luvun laastilla (valkoista, sisältää hiekkaa ja kalkkia, haurasta), tykkikomerot on saumattu ja osittain korjattu (ks. myöh.) venäläisaikaisella sementtilaastilla (sisältää sementtiä, hiekkaa ja kalkkijyväsia ja on kovaa).

Seinillä on n. 15 cm läpimittaisia rakennustelineiden tukiparrujen koloja n. tasolla +9000 4 kpl., n. +9225 7 kpl. ja +9375-9390 6 kpl; näistä useina on vielä lahonnut parrun tyvi jäljellä.

A. 1. Länsiseinä.

Seinä on muurattu n. 70-20 x 40-10 cm kokoisista lohkotuista ja lohkomattomista, suurinpiirtein suorakaiteen muotoisista harmaakivistä. Muurauksessa on pyritty "varveihin"; kiilakivinä käytetty säännöllisesti "varvien" välissä yhtä liuskakivikertoa, saman "varvin" kivien välissä käytetty harmaakiven kappaleita ja tiiliä (länsiseinällä 2 tiiltä, toisen mitat ? x 13,5 x 8,5 cm). Kaikkien seinien muuraustapa on samanlainen.

J 301

Länsiseinä on muurausliitteessä pohjois- ja eteläseiniin. J 201:ssä ko. seinät eivät ole muurausliitteessä - muurausliite alkaa n. tasolta +8930. J 201:n ja J 301:n seinien muuraus on samanlainen, samoin laastit ovat samoja.

Pohjois-, itä- ja eteläseinillä on holvattu tykkikomero ja länsiseinällä aukeaa pohjoispatteriin johtavan käytävän holvattu oviaukko, joka on 225 cm korkuinen, 153 cm levyinen sekä pohjois- pieleltään 203 cm ja eteläpieleltään 193 cm pituinen. Oviaukon kynnyksen länsiosa (piir. 1) on muurattu lohkomattomista harmaakivistä käyttäen samaa lujaa laastia kuin J 301:n seinät ts. harmaanruskeata (ei kalkkijyväsia), paikoin harmaata (kalkkijyvät näkyvissä), sisältää tummanharmaita alle 1 cm suuruisia kivensiruja (sepelilaasti). Kynnys on muurausliitteenä piilien kanssa. Kynnyksen länsiosassa on kaksi 1500-1600-luvun rikkoutunut tiiltä. Länsiosan muuraus ei ole tasainen, mutta kynnyksen reunoilla olevista laastikerrostumista päätellen on kynnyksellä ollut laastipinta.

Kynnyksen itäosaan on myöhemmin upotettu sementtilaastia käyttäen kaksi vasankoloa ja siinä yhteydessä on kynnyksen pinta muurattu lohkotuista laakeista harmaakivistä (piir. 1). Pohjoispielen alta länsipäästä näkyy mädäntynyt hirsi, joka oletettavasti on vasankolon pohjalle jäänyt vanha vasa. Kolon poikki-leikkaus on 25 x 25 cm.

Aukon pielet ovat 143 cm korkuiset ja lohkotuista harmaakivistä muuratut samaan tapaan kuin länsiseinä. Pielet eivät ole seinästä erillään oleva kokonaisuus vaan osa seinämuurausta.

Holvi on 35-45 cm paksuinen tynnyriholvi joka on muurattu kapeista harmaakivistä käyttäen sepelilaastia.

Pohjoispielen länsipäässä tasolla +9074 19 cm nurkasta pohjoiseen on rautainen taottu saranatappi, joka on muurattu kiinni

J 301 sepelilaastilla. Tapin varvi on 13 x 5 x 2,5 cm ja tappi, jonka halkaisija on 3 cm, on 5 cm korkea. Tasolla +9049 ja 15 cm pielen nurkasta on toinen samanlainen tapin varvi, joka on katkenut seinän pinnan tasolta.

Tasolla +9083 ja 31 cm pielen nurkasta on pyöreä, halkaisijaltaan n. 15 cm oleva telineparrun kolo, jossa on sisällä mädäntynyt parrun tyvi. Kolo on osittain I 104:n holvin tason yläpuolella ja sen edessä on sepelilaastia, joten parru on pantu koloon ennen holvin rakentamista.

B. 1. Pohjois-, etelä- ja itäseinät.

Seinät on muurattu samanaikaisesti länsiseinän kanssa, joten muuraustapa ja laasti ovat samat.

Eteläseinä ja länsiseinä ovat kokonaan saumatut 1920-luvun laastilla lukuunottamatta portaiden alle jäävää osaa; pohjois- ja itäseinä on saumattu vain suunnilleen tasolle +9240 eli tykkikomeroitten holvin yläpuolelle.

Tykkikomeroitten II ja III välissä, tykkikomeron II yläpuolella em. tasolle ja oviaukon pielissä n. tasolle +9040 on säilynyt sepelilaastirappausta pieninä alueina. Tykkikomeron II eteläpuolella n. tasolla +9190 on säilynyt n. 80 x 40 cm suuruisen yhtenäinen alue, jonka paksuus on 2-3 cm. Muurinkivien pinnan keskiosissa on paikoin kiinni laastia alle 1 mm. paksuna kerroksena n. tasolle +9300, joten mahdollisesti huoneen alaosa on ollut kokonaan rapatut seinät. Em. tasolle saakka on muurauslaasti lähes kivien pintaan saakka. Siitä ylöspäin on laasti 2-5 cm syvyydellä pinnasta.

110 cm lounaisnurkasta itään n. tasolla +8990 on eteläseinässä kärjellään seisovan tasasivuinen kolmion muotoinen tiili-muuraus (sepelilaasti). Muuraus on tehty rikkonaisista 1500-1600-

J 301 luvun tiilistä joissa näkyy paljon valkoisia kivensiruja. Muurauksen päällä on tasapohjainen harmaakiven lohkaruorinkivenä, sivuilla taas luonnonkivet, joiden pinta kaartuu tiilimuurauksen taakse.

2. Tykkikomero I (pohjoisseinä).

Pohjan eteläreuna on n. tasolla +8940, pohjoisreuna n. +8948, holvin laki eteläreunassa n. tasolla +9177, pohjoisreunassa n. +9180, leveys eteläreunassa 203 cm, pohjoisreunassa 201 cm.

Pohjassa on alkuperäinen luonnonkivistä tehty muuraus, joka menee seinien alle - laasti on sepelilaastia. Pohjan eteläreunan keskellä (piirr. 1) on sementtilaastilla tehty muuraus. Pohjassa ollut sepelilaastipinta.

Sivuseinät ovat keskikohdaltaan 149 cm korkeat. Itäseinä on muurattu keskimäärin suuremmista kivistä kuin länsiseinä. Itäseinän pituus on 206 cm, länsiseinän 195 cm.

Peräseinä on 225 cm korkea, ampuma-aukon pohja on tasolla +9030. Seinän muuraus tason +9030 yläpuolella on paljon epätasaisempaa kuin ko. tason alapuolella.

Sivuseinät ja peräseinä ovat muurausliitteessä. Seinät on saumattu sementtilaastilla.

Holvi on tynnyriholvi, korkeus 80 cm, leveys 202 cm. Holvi ei ole poikkileikkaukseltaan ympyrän kaari; eteläpäässä sivut kaartuvat lakipisteestä n. 60 cm tasaisesti, minkä jälkeen kaartuminen loivenee huomattavasti. Pohjoispäässä lakipiste on 9 cm komeron pohjois-etelä-akselin länsipuolella, joten holvin itäsivu on pitempi ja loivemmin kaartuva kuin läntinen. Holvi on muurattu pitkulaisista, suorakaiteen muotoisista harmaakivistä. Holvin eteläosan paksuus lakipisteessä n. 40 cm, itäreunassa n.

J 301

35 cm ja länsireunassa n. 30 cm.

Holvi on saumattu 1920-luvun laastilla.

Holvin ja peräseinän välissä, missä on tiivin sementtilaastisaumaus, on näkyvissä 2 laudanpäättä ja niiden päällä tuohta. Holvin ja seinän väliin on mahtunut laudat n. 60 cm lakipisteen kummallakin puolella, mutta niitä alaspäin on holvin ja seinän välinen rako niin pieni, ettei siinä ole käytetty lautoja.

Tykkikomeron seinillä väikynyt vähän sepelilaastirappausta.

Ampuma-aukko.

Mitat: eteläpää - leveys 70 cm, korkeus 73 cm, holvin korkeus 34 cm, holvin paksuus 30-35 cm; pohjoispää - ko. 137 cm, kork. 107 cm, holvin kork. 53 cm, holvin paks. 30-35 cm.

Ampuma-aukon pituusakseli osoittaa Tallisaaren itäkärkeen. Pohjan pohjoispää on n. 15 cm eteläpäättä alempana. Pohjassa on lähes yhtenäinen sementtilaastirappaus, seinät ja holvi saumattu samalla laastilla.

Pohjan lähinnä seinää olevat kivet ovat alkuperäistä muurausta (piir. 1), keskiosa on muurattu sementtilaastilla lohkotuista harmaakivistä. Eteläreunan keskiosa on muurattu 26 x 12,5 x 6 cm kokoisista tiilistä. Pohjoisreuna on harmaakivistä, jouskossa yksi ? x 15 x 8 cm kokoinen tiili.

Seinät on muurattu lohkotuista harmaakivistä, länsiseinä 205 cm pitkä, itäseinä 226 cm. Holvi on tehty kapeista liuske- ja harmaakivistä. Holvin luoteisnurkassa n. tasolla +9065-9114 koko holvikaaren paksuudelta on suoritettu korjaus käyttäen sementtilaastia ja tiiliä:

? x 12,5 x 6	(punainen)
? x 12,5 x 6	(")
? x 11 x 5,5	(pinta keltainen, sisusta valkoinen)

Lisäksi käytetty 1500-1000-luvun rikkoutuneita tiiliä.

J 301

3. Tykkikomero II (itäseinä).

Pohjan keskikohta on tasolla +8929, reunat 2-5 cm korkeammalla. Pohjaan on upotettu kaksi vasankoloa (piir. 1). Nykyiset vasat ulottuvat 90 cm päähän länsireunasta. Niiden itäpuolella on koloissa vanhat vasat, jotka jatkuvat peräseinän alapuolella. Pohjoispuolisen vasankolon itäpää on peitetty sementtilaastimuurauksella, eteläinen vasa on näkyvissä.

Vasankolojen välissä n. 1 metrin päähän länsireunasta ulottuu sementtilaastimuuraus. Muun osa pohjaa on sepelilaastilla muurattu. Pohjassa on alunperin ollut laastipinta, joka on jäljellä vielä pohjan reunaosissa.

Sivuseinät ovat 195 cm pituiset, pohjoisseinän korkeus 167 cm, eteläseinän 162 cm. Sivuseinien länsinurkista pohjoiseen ja etelään on J 301:n itäseinä aluksi suora n. 35 cm pituudelta ja vasta senjälkeen alkaa seinän kaartuminen. Seinät muurattu lohkotuista harmaakivistä kiilakiviä käyttäen. Pohjoisseinä on saumattu 1920-luvun laastilla, eteläseinässä jäljellä lähes kaikissa saumoissa sepelilaastisaumaus, jonka pinta on muurinkivien pinnan tasolla.

Peräseinä on 253 cm korkea, ampuma-aukon alareuna tasolla +9023. Peräseinä on muurausliitteessä sivuseiniin. Seinässä on säilynyt osia alkuperäisestä rappauksesta.

Huoneessa J 201 näkyvä seinän halkeama näkyy tykkikomeron II peräseinässä tasolla +8930 80 cm ja tasolla +9023 85 cm koillisnurkasta etelään. Ampuma-aukon pohjan rappauksessa näkyy halkeama laastin murtumana, peräseinässä halkeama on 5-7 mm levyinen. Halkeama ei kulje saumoja pitkin, vaan se halkaisee myös muurinkiviä.

Holvyn laki on n. tasolla +9182, holvin korkeus n. 68 cm. Se on muurattu lohkotuista harmaakivistä, joukossa kymmenkunta

J 301

luonnonkiveä. Holvin länsipää on tasaisesti kaartuva, itäpään eteläinen sivu kaartuu tasaisesti kun taas pohjoinen on lähes suora. Holvin muurauksessa käytetty tukilautoja, joista kahden pää on näkyvissä.

Ampuma-aukko.

Länsipään leveys 72 cm, korkeus 82 cm, holvin korkeus 32 cm, itäpään leveys 132 cm, korkeus 103 cm, holvin korkeus 55 cm. Pohjan itäpää n. 5 cm länsipäätä matalammalla. Aukon pituusakseli on kohti Kyrönniemen pohjoiskärkeä. Pohjalla on sementtिलाasti-pinta. Länsipään ylin kivikerta on sementtिलाastilla muurattu, itäpäässä alkuperäinen sepelilaastimuuraus.

Seinät muurattu lohkotuista harmaakivistä, saumattu sementtिलाastilla. Pohjoisseinän pituus 260 cm, eteläseinän 231 cm.

Holvi muurattu harmaa- ja liuskekivistä; alkuperäistä rapausta paljon jäljellä paikoin sementtिलाastisaumauksen alla. Holvin paksuus 25-30 cm.

Tykkikomero III (eteläseinä).

Pohjan keskikohta tasolla +893⁴, eteläreuna n. 30 cm leveydeltä 7-10 cm korkeammalla. Tykkikomeron korkeus 250 cm, pohjoispään leveys 202 cm, holvin korkeus 80 cm, eteläpään leveys 207 cm, holvin korkeus 65 cm.

Pohjan pohjoisreunassa on länsi-itä-suunnassa oleva vasankolo (piir. 1). Vasankolon itäpuolella sementtिलाastimuurausta, muu osa alkuperäistä sepelilaastimuurausta. Pohjan muuraus on epätasainen, luonnonkivistä tehty, ilmeisesti alunperin on ollut laastipinta, joka on säilynyt reunoilla.

Sivuseinät: Itäseinän korkeus 150 cm, pituus 158 cm, länsiseinän korkeus 156 cm, pituus 167 cm. Muurattu etupäässä lohkotuista harmaakivistä, kiilakivissä mm. 1500-1600-luvun tiilien

J 301

kappaleita. Saumattu sementtilaastilla.

Peräseinä on 250 cm korkea, ampuma-aukon pohja n. tasolla +9035. Tasolla +9065 länsinurkasta 25 cm on n. 10 cm läpimitaltaan oleva parrunkolo.

Holvin pohjoispää, kuten muidenkin tykkikomeroitten holvien päät, on kauniisti ja tasaisesti muurattu. Holvin länsisivu kaartuu jyrkemmin kuin itäsivu. Lakipiste eteläpäässä n. 10 cm keskiakselista länteen. Holvin pohjoispään leveys on 200 cm, eteläpään 210 cm. Holvin pohjoispäässä kannat samalla vertikaalisella tasolla seinien kanssa, eteläpäässä holvin kannat ovat 67 cm kauempana tykkikomeron keskiakselista kuin seinät. Peräseinän ja holvin välistä näkyy 6 hiiltynyttä laudan päätä ja tuohta.

Ampuma-aukon pohjoispään korkeus 73 cm, leveys 75 cm ja holvin korkeus 31 cm, eteläpään korkeus 117 cm, leveys 150 cm ja holvin korkeus 54 cm. Pohjan eteläpää n. 10 cm pohjoispäätä matalemmalla. Aukon pituusakseli on kohti Mallatsaaren itäpäätä.

Pohjan päällimmäinen kivikerros sementtilaastilla muurattu ja harmaakiviä ja tiilikiviä:

24 x 12 x 5
24 x 12 x ?
26,5 x 13 x ?

Pohjan kaakkoisnurkassa on n. 10 cm pohjan yläpuolella oleva muurin sisään menevä alkuperäinen kivi. Mahdollisesti pohja on ollut alunperin sen yläreunan tasolla, sillä tason +9035 alapuolella olevat seinän kivet näyttävät myöhemmin katkaistuilta.

Seinät. Eteläseinän pituus 194 cm, pohjoisseinän 240 cm. Eteläseinässä yksi tiili (? x 14 x 7) harmaakivimuurauksessa.

Liuske- ja harmaakivistä muuratun holvin eteläpäässä n. 70 cm pituudelta säilynyt alkuperäinen rappaus, jossa ei ole sementtilaastia päällä kuten muissa osissa ampuma-aukkoa.

J 301 C. 1) Huoneen seinissä on tasolla +9455 kolme vasankoloparia ja koillisnurkassa seinän sisällä oleva kolo (piir. 2). Kolot ovat alkuperäiset, sepelilaastilla muuratut ja niissä on sisällä sepelilaastipinta. Kolojen suunta on kaakko-luode ja ne ovat poikkileikkaukseltaan neliön muotoisia, sivun pituus on n. 35 cm ja kolojen syvyys 2,5-3 cm.

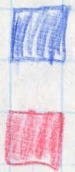
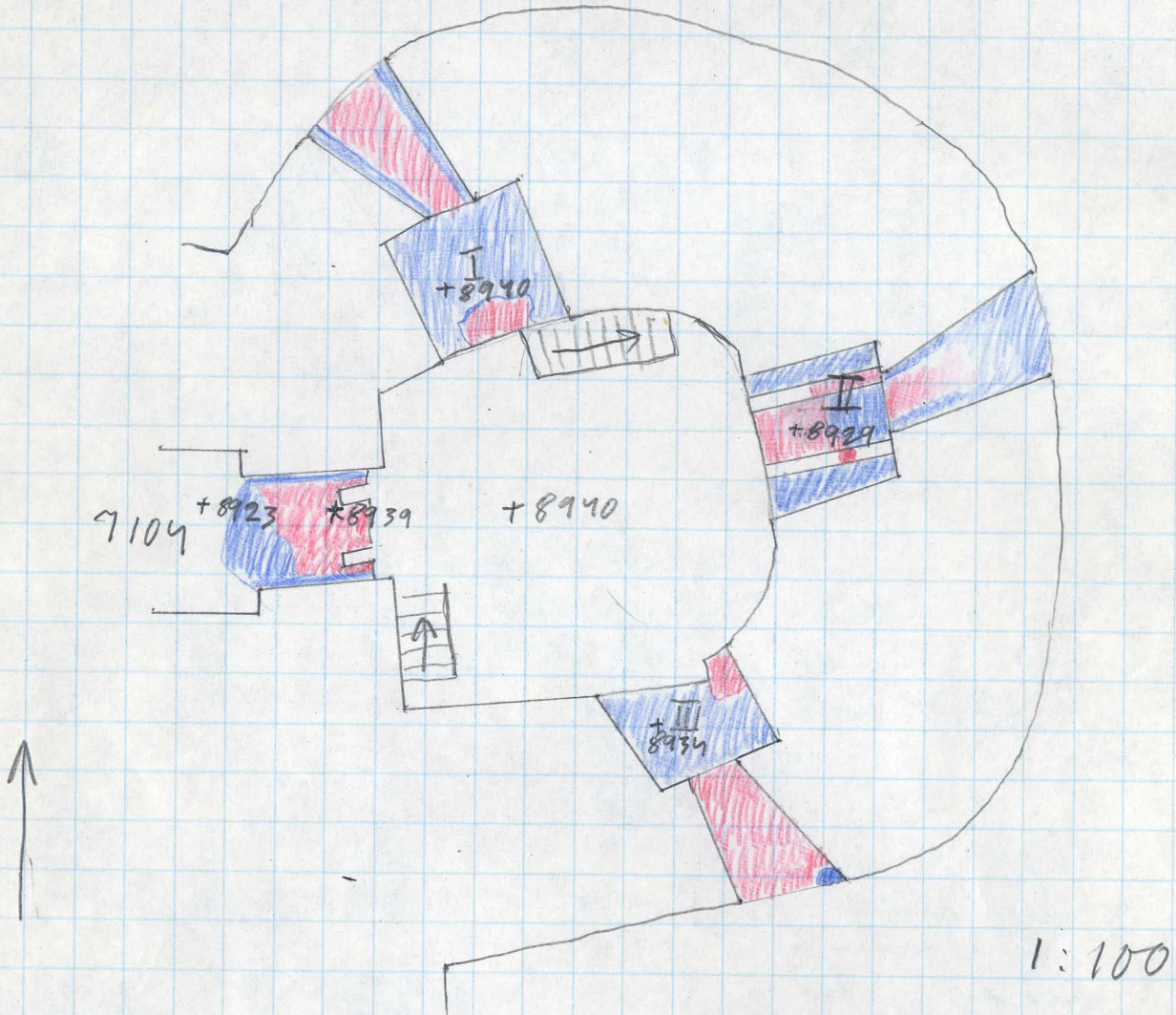
2) Il lounas-koillinen-suunnassa tasolla +9495 olevaa koloa ovat alkuperäisiä, mutta ne eivät ole kaikki säilyneet, koska länsi- ja eteläseinissä on tehty muutoksia tällä tasolla. Poikkileikkaukseltaan neliön muotoisten kolojen sivu on 25 cm.

3) Nykyisten vasojen kolot länsi-, pohjois- ja eteläseinillä on muurattu samalla sementtilaastilla, mitä huoneessa on käytetty mm. tykkikomeroitten korjauksissa. Länsiseinän sisäpinta on nurkkia lukuunottamatta (piir. 2) muurattu uudelleen jättäen nykyiset vasankolot. Muuraus on tehty pienistä harmaakiven kappaleista ja 26 x 12,5 x 6 cm kokoisista tiileistä. Eteläseinällä on samoin. Pohjoisseinällä ei ole muuta kuin täytetty vanhoja koloja tiilimuurauksella.

Kaikki nykyiset vasat ovat koillispäästään vanhassa kolossa.

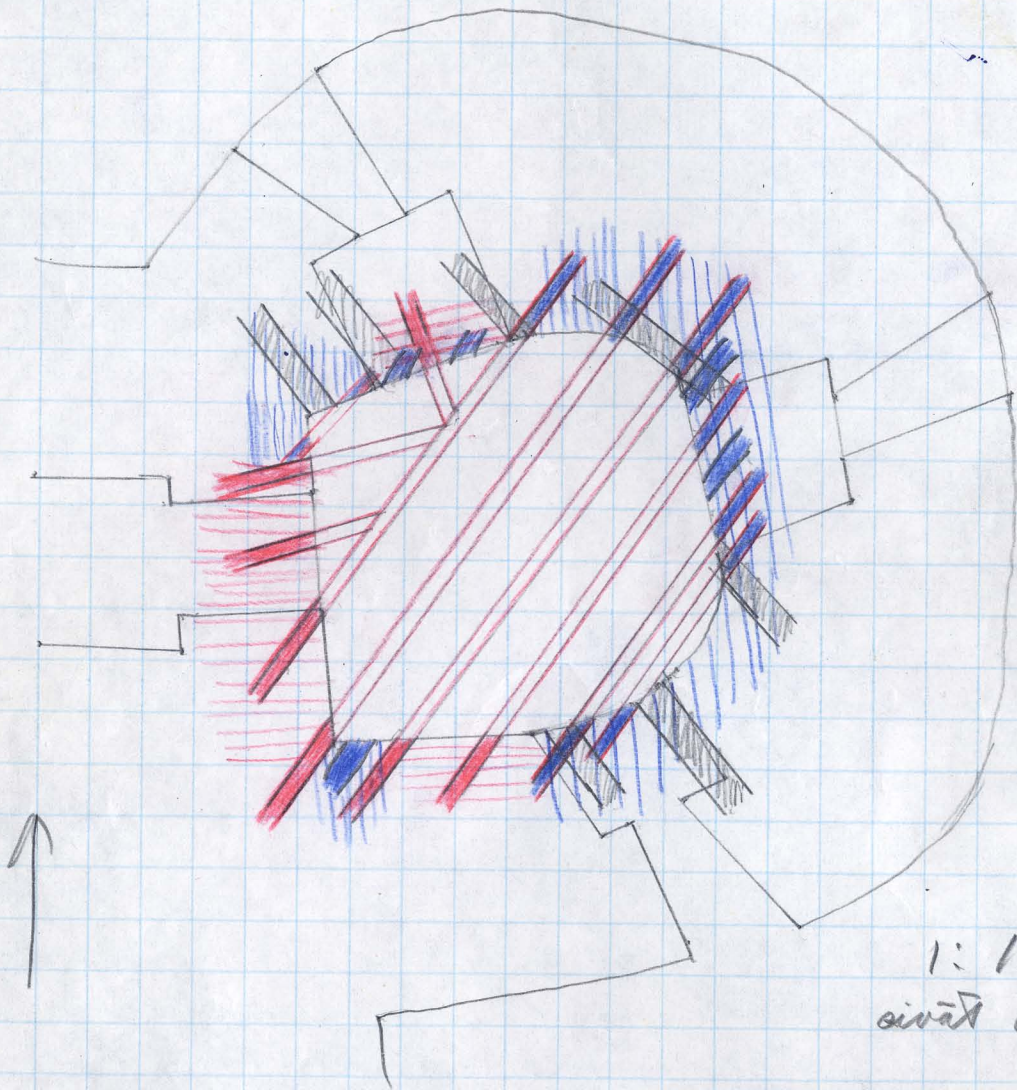
Mikäli entisen välipohjan vasat ovat olleet kaikissa niitävarten tehdyissä koloissa, siis myös tasolla +9455 suunnassa kaakko-luode olevissa koloissa, on huoneen porrassysteemi ollut erilainen kuin nykyään, sillä nykyisen J 401:n lattian porrassaukon kohdassa on ollut vasat.

J 301:n tyhjälukomeroiden ja am-
fuma-dulkojen polijien muuraukset

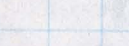
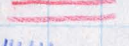

= sevetilaartilla tehty alkuperäinen muuraus
 = sevementtilaartilla tehty myöhäisempi muuraus

J 301:n katon tukijärjestelmä

1:100 (mitat
sivät ole aivan tarkkoja)

- = tarolla + 9455 olevat alluperäiset kdat
- = tarolla + 9495 " " " "
- = tarolla + 9495 olevat sementti-
laadilla muuratut kdat
- = rufyiset (v. 1962) varat
- = alluperäinen seinämuuraus
- = sementtilaadilla tehty myö-
häisempi muuraus